

ΑΠΟΨΕΙΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ*, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΛΛΙΡΗΣ**

Υπόθεση Ρίχτερ: μια αποτίμηση

ΠΟΛΙΤΙΚΗ 16.02.2016 : 13:38

Η 10η/2/2016 ήταν μια σπουδαία ημέρα για την ελληνική Δικαιοσύνη: στο Ρέθυμνο, ένα επαρχιακό δικαστήριο, στελεχωμένο από έναν νέο Πρωτοδίκη, όρθωσε το ανάστημά του υπέρ της ελευθερίας της έκφρασης. Η αθωωτική απόφαση στην υπόθεση Ρίχτερ επιστηρίχθηκε στην πολλαπλή αντισυνταγματικότητα του περιώνυμου άρ. 2 Ν. 927/1979. Πρόκειται για το άρθρο περί αρνήσεως γενοκτονιών και εγκλημάτων πολέμου, που ψηφίστηκε το 2014, παρά τις σφοδρές αντιδράσεις νομικών και ιστορικών και διατηρήθηκε σε ισχύ από τη σημερινή κυβέρνηση.

Τίποτε δεν προμήνυε μια δικαστική διαμάχη. Ο Γερμανός καθηγητής Νεοελληνικής Ιστορίας Χάιντς Ρίχτερ, άνθρωπος που ασχολείται για δεκαετίες με την ελλαδική και κυπριακή ιστορία παρασημοφορημένος από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κωστή Στεφανόπουλο, καθιερωμένος ιστορικός με ειδικευση στη δεκαετία του 1940 συνέγραψε ένα βιβλίο για τη Μάχη της Κρήτης. Το βιβλίο αυτό δεν διαφέρει ουσιωδώς στις γενικότερες κρίσεις του από το άλλο γνωστό

σύγγραμμα για την ίδια μάχη, εκείνο του Anthony Beevor. Παρουσιάστηκε, κυκλοφόρησε και εξαντλήθηκε χωρίς ιδιαίτερες αντιδράσεις (πλην εκείνων του Στρατηγού Μ. Παραγιουδάκη).

Ωστόσο, η ψήφιση του ως άνω άρθρου έδωσε όψιμα τη δυνατότητα σε κάποιους να καταφερθούν εναντίον του κ. Ρίχτερ και μέσω αυτού να εκθέσουν στο ευρύτερο κοινό μερικά από τα χρόνια προβλήματα που ταλανίζουν την ελληνική ψυχοσύνθεση: ξενοφοβία, εσωστρέφεια και εθνολαϊκισμός. Η άσκηση ποινικής δίωξης κατά του κ. Ρίχτερ, με την κατηγορία ότι στο βιβλίο περιεχόταν δήθεν άρνηση ή επιδοκιμασία των γερμανικών εγκλημάτων πολέμου κατά τη Μάχη της Κρήτης, ικανοποιούσε, ίσως, την ως άνω ψυχοσύνθεση, όχι όμως και τη βούληση του Έλληνα νομοθέτη, η οποία δεν συμπεριλάμβανε τη φήμωση των επιστημόνων. Πίσω από τη δίωξη αυτή στοιχήθηκε μια μικρή, αλλά θορυβώδης συμμαχία δυνάμεων, που τέμνει οριζοντίως το πολιτικό φάσμα, με κοινή συνισταμένη την εκμετάλλευση του τοπικού κρητικού πατριωτισμού. Ανάμεσά τους, άνθρωποι που, θεωρητικά, δήλωναν υπέρμαχοι της ελευθερίας του λόγου, άλλος υπό την ιδιότητα του επιστήμονα (που διώκει άλλο επιστήμονα), άλλος υπό το πέπλο του «φιλελεύθερου» βουλευτή (που διώκει ως πολιτικώς ενάγων τη δυσάρεστη άποψη).

Αποτελεί ευτύχημα ότι το απευκαίο δεν συνέβη. Η τοπική κοινωνία έμεινε παγερά αδιάφορη στις σειρήνες του εθνολαϊκισμού, που προσπάθησαν μάλιστα να συνδέσουν το ζήτημα των γερμανικών πολεμικών επανορθώσεων με την υπόθεση Ρίχτερ. Το Πανεπιστήμιο (με τις αναπόφευκτες εξαιρέσεις) και οι τοπικοί θεσμοί στάθηκαν στο ύψος τους και δεν επέτρεψαν να συνδεθεί η όμορφη πόλη του Ρεθύμνου με τη σύγχρονη εκδοχή ενός Ιστοριοδικείου.

Η αθώωση του κ. Ρίχτερ μπορεί και πρέπει να αποτελέσει σημείο διπλής καμπής, τόσο νομικής, όσο και πολιτικής. Νομικής, διότι με την άρτια τεκμηρίωσή της ανοίγει τον δρόμο για την κατάργηση του φιμωτικού άρ. 2 Ν. 927/1979. Δεν υπάρχει πλέον δικαιολογία για την πολιτική ηγεσία του υπουργείου Δικαιοσύνης, η οποία εξετέθη μέχρι σήμερα με την αδικαιολόγητη διστακτικότητά της. Αλλά και πολιτικής, διότι μας καλεί ως έθνος σε αναστοχασμό και ασκήσεις αυτογνωσίας. Δεν υπάρχει κρητικό γονίδιο λεβεντιάς, δεν υπάρχει ένας και αποκλειστικός ελληνικός ανθρωπότυπος πατριωτισμού και γενναιότητας, ούτε φταίει για όλα οι κακοί ξένοι. Ειδικά η επιστήμη της Ιστορίας είναι εκ φύσεως η επιστήμη που οφείλει να διδάσκει τα ωφέλιμα και όχι τα ευχάριστα.

Είναι πιθανόν να μην έχουμε ακόμα απαλλαγεί διά παντός από αυτή τη δικαστική περιπέτεια. Ας ελπίσουμε ότι τυχόν συνέχεια θα βρει περισσότερους υποστηρικτές της ελευθερίας της έκφρασης. Διότι όσο αυτοί σιωπούν τόσο περισσότερο ακούγονται οι μειονότητες των εθνολαϊκιστών και των ψευδοφιλελευθέρων. Με τόλμη και παρρησία έχουν όλοι καθήκον να συντάσσονται με το δίκαιο και τις ατομικές ελευθερίες – όπως έπραξε το δικαστήριο στο Ρέθυμνο.

* Ο κ. Αθανάσιος Αναγνωστόπουλος είναι δικηγόρος και διδάκτωρ του Παν/μίου Αθηνών. Αρθρογραφεί στο ιστολόγιο <http://anamorfosis.net/blog>.

** Ο κ. Κωνσταντίνος Καλλίρης είναι δικηγόρος και διδάκτωρ του Παν/μίου της Οξφόρδης.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

[\(/849716/article/epikairothta/politikh/xr-vernardakhs-h-ay-tonomhsh-mme-pa8ogeneia\)](#) **Χρ. Βερναρδάκης: «Η αυτονομηση ΜΜΕ, παθογένεια»**
[\(/849716/article/epikairothta/politikh/xr-vernardakhs-h-ay-tonomhsh-mme-pa8ogeneia\)](#)

ΕΛΛΑΔΑ

[\(/849733/article/epikairothta/ellada/pe8ane-o-dhmosiografos-hlias-dhmhtrakopoulos\)](#) **Πέθανε ο δημοσιογράφος Ηλίας Δημητρακόπουλος**
[\(/849733/article/epikairothta/ellada/pe8ane-o-dhmosiografos-hlias-dhmhtrakopoulos\)](#)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

[\(/849711/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/elloxeyoy-n-kindynoi-gia-thn-oikonomia-tonizei-h-eurobank\)](#) **Ελλοχεύουν κίνδυνοι για την οικονομία, τονίζει η Eurobank**
[\(/849711/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/elloxeyoy-n-kindynoi-gia-thn-oikonomia-tonizei-h-eurobank\)](#)

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

[\(/849717/article/oikonomia/die8nhs-oikonomia/nees-apwleies-sthn-eyrwph-logw-mayroy-xrysov\)](#) **Νέες απώλειες στην Ευρώπη λόγω «μαύρου χρυσού»**
[\(/849717/article/oikonomia/die8nhs-oikonomia/nees-apwleies-sthn-eyrwph-logw-mayroy-xrysov\)](#)

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

[\(/849624/article/oikonomia/die8nhs-oikonomia/den-pei8ei-h-symfwnia-s-aravias-rwsias-gia-to-petrelaio\)](#) **«Πάγωμα» παραγωγής πετρελαίου**
[\(/849624/article/oikonomia/die8nhs-oikonomia/den-pei8ei-h-symfwnia-s-aravias-rwsias-gia-to-petrelaio\)](#)

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

[\(/849667/article/oikonomia/die8nhs-oikonomia/h-apeilh-ths-yfeshs-kai-twn-repoumplikanwn\)](#) **Η απειλή της ύφεσης και των... Ρεπουμπλικανών**
[\(/849667/article/oikonomia/die8nhs-oikonomia/h-apeilh-ths-yfeshs-kai-twn-repoumplikanwn\)](#)

Δεν τυπώνω. Προστατεύω το περιβάλλον.